

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО КОМПЛЕКСНОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
за ступенем «Бакалавр»**

*Спеціальність 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»
Освітня програма «НАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ»*

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

Як правило, абітурієнт повинен мати відповідну довузівську підготовку (закінчити вищий заклад освіти I-II рівня акредитації відповідного напрямку).

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- технології виконання музичних творів на інструменті або засобами мануальної техніки;
- основних етапів еволюції народно-інструментального виконавства;
- музичної форми та специфіки виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- основ теорії музики.

Уміння:

- грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;
- орієнтуватися в питаннях історії народно-інструментального виконавства;
- виявляти специфічні особливості музичної форми виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- грамотно визначати на слух, будувати та співати від звуку інтервали, акорди та гами.

Наявність навичок:

- слухомоторної координації;
- м'язово-рухової лабільності;
- психо-моторної орієнтації;
- темпо-метро-ритмічного контролю;
- штрихової техніки;
- динамічної процесуальності;
- володіння власними емоціями;
- володіння технічними прийомами гри на музичному інструменті;
- гри по слуху;
- читання нот з листа;
- визначення та побудови інтервалів, акордів та гам.

Творчий конкурс складається з двох сесій: «**Виконавська майстерність**» та «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**».

Перша сесія «**Виконавська майстерність**» передбачає:

- виконання на інструменті (баян, акордеон, домра / кобза, бандура, балалайка, цимбали, сопілка, скрипка, альт, гітара, контрабас) трьох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми);
- диригування двох різнохарактерних творів середньої складності, один з яких – для оркестру народних інструментів;
- виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору;
- виконання на слух народної пісні або танцю.

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

По інструментах

Акордеон-баян

1. Й.С.Бах Триголосні інвенції
2. Й.С.Бах Прелюдії та фуги з ДТК
3. Д.Бартон Токата та фуга d-moll
4. П.Дейро Фантазія рапсодія
5. А.Репніков Концертіно
6. Й.Гайдн Соната C-dur
7. Д.Гарт Скерцо
8. П.Норбак – Ф.Ліпс «Дрожащие листья»
9. Ю.Дранга Обр. рос. нар. пісні «Черноглазая казачка»
10. Ж.Ф.Рамо «Курица»

Домра

1. Й.С.Бах Концерт a-moll I ч.
2. Ф.Шуберт Соната a-moll I ч.
3. А.Вівальді Концерт A-dur I ч.
4. Ф.Крейслер «Радость любви»
5. Ж.Масне Роздум
6. Б.Дваріонас Елегія
7. К.Домінчен Скерцо
8. Б.Міхеєв Пустотливий найграш
9. А.Долуханян Скерцо
10. А.Комаровський Концерт

Бандура

1. Й.С.Бах Прелюдія C-dur ХТК I ч.
2. Й.С.Бах Прелюдія і фуга C-dur
3. Й.С.Бах Фантазія c-moll
4. М.Дремлюга Прелюдія та фуга e-moll
5. Є.Юцевич Прелюдія та фуга a-moll 6. Д.Бортнянський Концерт D-dur I ч.
7. К.М'ясков Фантазія на укр. народну тему.
8. К.М'ясков Концертна п'єса на тему укр.нар.пісні «Вечір на дворі»
9. С.Баштан Варіації на тему укр.нар.пісні «Йшли корови із діброви»
10. А. Кос-Анатольський «Ой візьму відерце»

Балалайка

- 1.В.Андрєєв Полонез №1
- 2.Є.Авксентьєв Юмореска
- 3.М.Будашкін Концертні варіації на тему рос. Нар. пісні «Вот мчится тройка почтовая»
- 4.С.Рожков Я встретил вас (концертні варіації)
- 5.О.Калінкін Фантазія на дві українські народні пісні
- 6.О.Ленський Гірський наспів
- 7.В.Кічанов «Вийшли в ночі косарі». Варіації.
- 8.О.Шалов «Кольцо души девицы». Варіації на рос. нар. Тему.
- 9.Б.Трояновський «Заграй моя волинка». Варіації на рос. нар. Тему
- 10.Ф.Шуберт-М.Ельман «Серенада»

Цимбали

- 1.Д.Смольський Концерт а-moll
- 2.А.Гайденко Рапсодія для цимбалів «Циганиада»
- 3.Ф.Ліст Угорська рапсодія №2
- 4.Алага Геза «Вихор»
- 5.Л.Донник «Козацьке коло»
- 6.О.Незовибатько «Зоре моя вечірня»
- 7.Г.Агратіна «Березнянка»
- 8.Д.Попічук Варіації на карпатські теми
- 9.П.Чайковський Скерцо
- 10.Й.Брамс Угорський танець №4

Для диригування

- 1.І.Альбеніс Кордова
- 2.М.Будашкін На ярмарку
- 3.О.Лядов Полонез пам'яті О. С. Пушкіна
- 4.В.Моцарт Увертюра до опери «Викрадення з сералю»
- 5.П.Чайковський Інтродукція до балету «Лебедине озеро»
- 6.І.Шамо Веснянка
- 7.В.Подгорний Фантазія на тему білоруської народної пісні «Перепілонька»
- 8.М.Стецюн Елегія Гнату Хоткевичу
- 9.М.Скорик Мелодія
- 10.М.Мусоргський Вступ до опери «Сорочинський ярмарок»

Друга сесія «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконували абітурієнти;
- вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (емоційно-образний зміст, форму);
- знання концертного репертуару зі своєї спеціальності та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій);

- знання імен видатних діячів та виконавців на народних інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності;
- орієнтації в партитурі музичного твору;
- знання відомих диригентів та оркестрів;
- знання оркестрових інструментів;
- знання основних елементів диригентської техніки;
- знання загальновідомої методичної літератури;
- знання шкіл та самовчителів гри на народних інструментах, збірок, посібників, монографій тощо;
- знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи);
- знання теорії музики та сольфеджіо.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожну сесію творчого конкурсу.

Структура оцінки

за проходження першої сесії творчого конкурсу «Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Виконання на інструменті (баян, акордеон, домра/кобза, бандура, балалайка, цимбали, сопілка, скрипка, альт, гітара, контрабас) трьох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми)	1-50
2.	Диригування двох різнохарактерних творів середньої складності, один з яких – для оркестру народних інструментів	1-30
3.	Виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору	1-10
4.	Виконання на слух народної пісні або танцю	1-10
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки

за проходження другої сесії творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-15
2.	Знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першої сесії	1-15
3.	Вміння проаналізувати музично-теоретичні (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму) та виконавські особливості виконаних творів	1-15

4.	Знання концертного репертуару та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій)	1-10
5.	Знання імен видатних діячів, виконавців на народних інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності	1-10
6.	Знання специфіки диригентсько-оркестрової діяльності (орієнтація в партитурі музичного твору, знання оркестрових інструментів, основних елементів диригентської техніки тощо)	1-15
7.	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-10
8.	Знання музичної літератури, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва	1-10
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за одну з сесій менше **124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2019 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання етапу творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Володіє диригентськими навичками на низькому рівні. Майже відсутні музичні здібності.
2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на початковому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа та гри на слух, продемонстрував дуже

	<p>слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на дуже низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, майже не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа та гри на слух, продемонстрував слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт виявив слабкі навички читання нотного тексту з листа та гри на слух, продемонстрував невпевнені знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.</p>
<p>3. Достатній 150-175 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування не повною мірою відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив у цілому достатні навички читання нотного тексту з листа та гри на слух, має достатньо розвинутий технічний апарат, але не в повному обсязі демонструє наявність необхідних навичок виконання. Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, або програма з диригування не повною мірою відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа та гри на слух, має достатньо розвинутий технічний апарат. Абітурієнт виявляє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p> <p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа та гри на слух, має достатньо розвинутий технічний апарат, володіє навичками цілісного комплексного аналізу матеріалу, здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки, демонструє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>

4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє деякі огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.
	Абітурієнт на високому рівні виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє дрібні огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.
	Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам і виконані на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат. Продемонстрував всебічні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев А., Мясоедов Б. Элементарная теория музыки. — М., 1986.
2. Вахромеев В. Элементарная теория музыки. — М., 1977.
3. Говорушко П. Методика обучения игре на народных инструментах. — М., 1975.
4. Гуцал В. Инструментовка для оркестру українських народних інструментів. — К., 1988.
5. История зарубежной музыки в пяти выпусках. – Вып. 1. / ред. К. Розеншильд. – М., 1969; Вып. 2. / ред. Б. Левик. – М., 1966; Вып. 3. / ред. В. Конен. – М., 1972; Вып. 4. / ред. М. Друскин. – М., 1967; Вып. 5. / ред. И. Нестьев. – М., 1988.
6. История русской музыки / О. Левашова, Ю. Келдыш, А. Кандинский. – М., 1980.
7. История украинской музыки : учеб. пособ. / Сост. и ред. А. Шреер-Ткаченко. – М.: Музыка, 1981.
8. Іваницький А. Українська народна музична творчість. – К., 1999.
9. Іванов В. Оркестр українських народних інструментів. — К., 1981.
10. Історія української музики. – В 6 т. : наук. видання / АН УРСР, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; ред. кол. М. Гордійчук та ін.; О. Костюк, Т. Булат та ін. – К. : Наук. думка, 1989-2004.

11. Казачков С. Дирижерский аппарат и его постановка. — М., 1967.
12. Колесса М. Основы техники диригування. — К., 1981.
13. Максимов Е. Оркестры и ансамбли русских народных инструментов. — М., 1983.
14. Маталаев Л. Основы дирижерской техники. — М., 1986.
15. Мусин И. О воспитании дирижера. — Л., 1987. — 290 с.
16. Ольхов К. Технические основы дирижерской техники. — Л., 1984.
17. Павлюченко С. Элементарная теория музыки. — К., 1980.
18. Пшеничний В. Інструментовка для оркестру народних інструментів. — К., 1985.
19. Смаглій Г., Маювик Л. Основы теорії музики : підручник для музичних училищ. — Х., 1998.
20. Способин И. Элементарная теория музыки. — М., 1979.
21. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. — Х. : Держ. вид-во України, 1930.

Відповідальна за випуск Т. В. Большакова